

Të hyrat private në Kosovë 2003-2005

Enti i Statistikës së Kosovës (ESK) mat në mënyrë të vazhdueshme konsumin privat nëpërmjet Anketës së Buxhetit të Ekonomive Familjare (ABEF). Këto statistika janë të nevojshme për të përcaktuar shportën për Indeksin e Çmimeve Konsumuese (IÇK), konsumin privat në Llogaritë Kombëtare (LLK) dhe analizimin e mirëqenies dhe varfërisë. Anketa gjithashtu mat edhe arsimimin, punësimin, kushtet e banimit, pronësinë e mallrave të qëndrueshme, ndërtimin dhe çështjet tjera që kanë të bëjnë me bizneset dhe kultivimin e tokës. Të dhënat janë mbledhur në tërë Kosovën gjatë një viti duke përfshirë 2 400 ekonomi familjare në vit të zgjedhura sipas rastit dhe në pajtim me standardet e BE-së dhe praktikat më të mira ndërkombëtare. Shkalla e përgjigjeve është më e lartë se 80% nëse ekonomitë familjare të zëvendësuara janë konsideruar se nuk kanë dhënë përgjigje.

Shtator, 2006

Hyrje

Mirëqenia ekonomike e njerëzve mund të matet si me të hyrat ashtu edhe me konsumin. Konsumi shpesh preferohet si indikator i mirëqenies ekonomike për dy arsye kryesore. Të hyrat janë të ndjeshme për disa njerëz dhe prandaj janë të nënvlerësuara në ABEF. Arsye tjetër është se të hyrat shpesh ndryshojnë më shumë përgjatë kohës krahasuar me konsumin. Ekonomitë familjare janë të prira që të barazojnë ndryshimin në të hyra me ndihmën e kursimeve dhe kredive. Nëse krahasohen të hyrat në para të gatshme me shpenzimet (duke mos llogaritur konsumin jo shpenzues) atëherë rezulton se 93 % e të hyrave përbehen nga shpenzimet.

Disa nga ndryshimet mund të jenë të besueshme, por disa të tjera janë pjesërisht jo të përgjegjshme. Të dhënat mbi mesatarët e të hyrave për grupet e ndryshme janë më shumë të dhëna qëndrueshme sesa shpërndarëse, për shkak të rrezikut se si të pasurit ashtu edhe të varfrit janë më pak të gatshëm që të marrin pjesë në anketë.

Sidoqoftë, të dhënat mbi të hyrat janë interesante sepse ato mund të zberthehen në nivel individual, përdërisa konsumi me disa përjashtime mund të grumbullohet vetëm në nivelin e ekonomisë familjare. Gjithashtu është rëndësishme që të shikohet niveli i të hyrave.

Të hyrat kryesore të ekonomive familjare

Rrogat nga sektori publik janë burimi më i rëndësishëm i të hyrave në Kosovë dhe janë burimi kryesor për gati një të tretën e ekonomive familjare. Ndryshimi më i rëndësishëm që nga ABEF-ja e parë në vitin 2002/2003 është bazuar më tepër në bizneset e një shkalle më të vogël dhe nga zvogëlimi i varësisë së rrogave publike.

Burimi tjetër më i rëndësishëm janë rrogat nga sektori privat.

Pothuajse një nga dhjetë ekonomitë familjare jeton nga paratë e dërguara nga jashtë.

Shumica e ekonomive familjare kanë burime të përziera të të hyrave, prandaj të hyrat e tanishme japin një pasqyrë të ndryshme.

Tabela 1 Burimi kryesor i të hyrave për ekonomitë familjare në Kosovë, % e ekonomive familjare

Burimi i të hyrave	2005	2002/3
Rrogat publike	30%	35%
Rrogat e përkohshme	16%	18%
Bujqësia	10%	11%
Biznesi	9%	3%
Punësim i përkohshëm	9%	9%
Dërgimi i parave nga jashtë	9%	8% ¹
Pensionet	7%	7%
Ndihmë sociale	7%	- ²
Të tjera	1%	9%
Totali	100%	100%

¹ Paratë e dërguara nga jashtë nuk janë veçuar në ciklin e parë të anketës.

² Ndihma sociale nuk është veçuar dhe është pjesa kryesore e të tjerave.

Burimet e të hyrave individuale

Të ardhura marrin 316 000 meshkuj dhe 114 000 Femra.

Vetëm 1 % e të hyrave janë sipas llojit, që do të thotë se paguhet apo jepet në formë të mallrave dhe shërbimeve.

Burimi kryesor i të hyrave janë rrogat nga punësimi i rregullt që përbëjnë rreth gjysmën e të hyrave të përgjithshme (51%). Rreth 6 % janë fituar nga puna e përkohshme..

Të hyrat neto nga bizneset e një shkalle më të vogël përbëjnë 9 % të të hyrave të përgjithshme dhe nga bujqësia 6 %.

Burimi i dytë më i madhi janë paratë e gatshme të dërguara nga jashtë nga pjesëtarët e ekonomive familjare (10%) më një shtesë prej 3 % nga të tjerët jashtë vendit.

Pensionet nga Kosova përbëjnë 5 % dhe pensionet nga jashtë 3 %.

Femrat fitojnë vetëm 18 % të të hyrave të përgjithshme. Rrogat nga punësimi i rregullt janë më të rëndësishme për femrat sesa për meshkujt. Pensionet nga Kosova përbëjnë burimin e dytë më të rëndësishëm për femrat me 15 % krahasuar me vetëm 3 % për meshkujt.

Arsimimi ka ndikim kryesor në burimet e të hyrave. Arsimimi më i madh shpie në më shumë të ardhura nga punësimi i rregullt. Ata me shkollë fillore apo më pak në masë të konsiderueshme duhet të jetojnë nga pensionet, bujqësia dhe mbështetja nga jashtë. Natyrisht ekziston një korrelacion i përafërt ndërmjet arsimimit dhe moshës.

Njerëzit më shkollë të mesme sigurojnë 15 % të të hyrave të tyre nga bizneset.

Popullata serbe është shumë pak e angazhuar në biznese, e më tepër në bujqësi. Një e katërta e të hyrave të serbëve përbëhet nga pensionet me 15 % nga Kosova dhe 10 % nga jashtë. Shqiptarët marrin më shumë mbështetje nga jashtë.

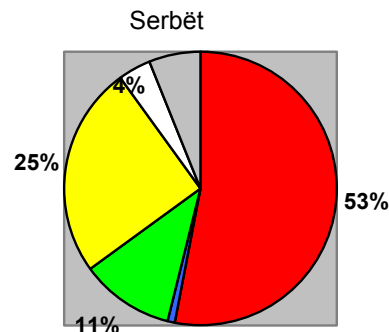
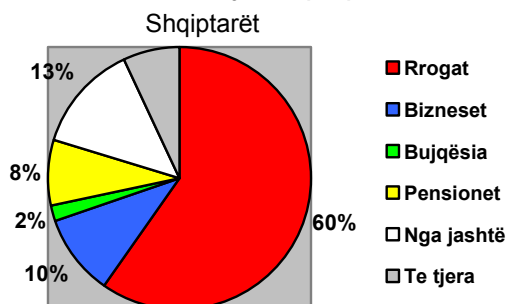
Tabela 2 Të burimet e të hyrave në Kosovë,

% e të hyrave			
Burimi i të hyrave	Meshkuj	Femra	Të gjithë
Rrogat e rregullta	51%	58%	51%
Rrogat e përkohshme	7%	1%	6%
Rrjeti i biznesit	11%	1%	9%
Rrjeti i bujqësisë	3%	1%	6%
Nga anëtarët jashtë vendit	9%	12%	10%
Nga të tjerët jashtë vendit	3%	3%	3%
Pensionet nga Kosovë	3%	15%	5%
Pensionet nga jashtë	3%	2%	3%
Pranimi i parave nga Kosova	1%	1%	1%
Të hyrat nga prona	2%	1%	2%
Mirëqenie sociale	2%	3%	3%
Lotaritë	0%	0%	0%
Të tjera	2%	1%	2%
Në lloj malli	1%	1%	1%
Ndonjë lloj nga jashtë	0%	0%	0%
Totali %	100%	100%	100%
Totali në milion €	765 M€	170 M€	966 M€

Tabela 3 burimet e të hyrave sipas nivelit më të lartë të arsimimit

Burimi i të hyrave	Fillor	Mesëm	Lartë
Rrogat e rregullta	21%	60%	83%
Rrogat e përkohshme	9%	6%	1%
Rrjeti i biznesit	4%	15%	6%
Rrjeti i bujqësisë	8%	0%	0%
Pensionet nga Kosova	14%	1%	2%
Pensionet nga jashtë	7%	1%	1%
Mirëqenie sociale	5%	2%	0%
Dërgimi i parave nga jashtë	25%	8%	3%
Të tjera	6%	6%	4%

Grafikoni 1 Burimet e të hyrave sipas përkatësisë etnike

Nivelet e të hyrave

Një përfitues i të hyrave mesatare ka marrë 2 032 € në vitin 2005. Meshkujt kanë marrë 2 200 krahasuar me femrat që kanë marrë vetëm nga 1 500 € në vit. Moshja ka ndikim të kufizuar në të hyrat përveç të moshuarve (65+) që kanë marrë më pak se gjysma e të rinjve.

Serbët fitojnë vetëm 1 400 € në vit krahasuar me 2 100 sa fitojnë shqiptarët.

Arsimimi është mirë i koordinuar me të hyrat. Akademikët marrin tri herë më shumë se njerëzit pa arsimim.

Punëdhënësit kanë të hyrat më të larta me 4 700 € dhe pensionistët dhe të papunët më të ulët.

Pabarazia gjinore

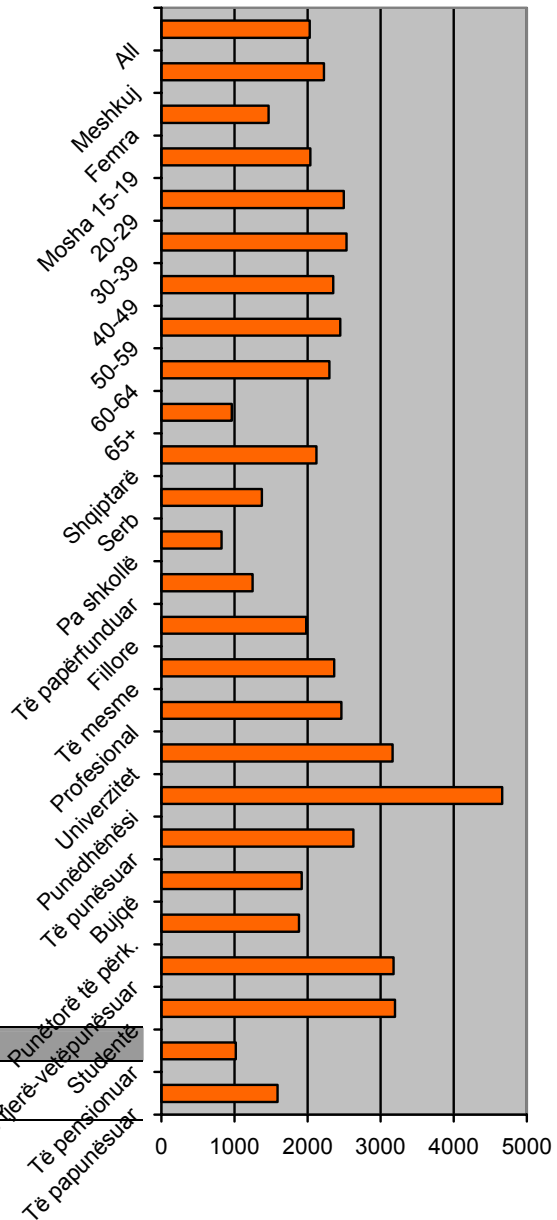
Femrat kanë të hyra shumë më të ulëta se meshkujt, si grup dhe si mesatare individuale. Si shpjegim mund të jetë vëllimi i ndryshëm i punëve sesa pagat e padrejta. Pagesat e tanishme për orë do të ishin indikator i mirë i barazisë gjinore. Të dhënat e tilla nuk janë mbledhur, prandaj krejt çka ne mund të bëjmë është t'i krahasojmë të hyrat për të punësuarit e përhershëm me normë të plotë. Norma e plotë këtu është 12 muaj në vit punë, por ne nuk e dimë se sa orë në ditë punohet.

Tabela 4 Të hyrat mesatare nga punësimi

12 mujor sipas gjinisë, €			
Të hyrat	Meshkuj	Femra	All
Rrogat për punësimin 12 mujor	2 850 €	2 400 €	51%

Meshkujt fitojnë pothuajse 20 % më shumë se femrat brenda periudhës 12 mujore të punësimit.

Grafikoni 2 Mesatarja e të hyrave personale vjetore sipas gjinisë, moshës, përkatësisë etnike, arsimimit dhe aktivitetit ekonomik

Ne ftojmë të gjithë shfrytëzuesit e këtij publikimi për bashkëpunim, dhe ju lutemi që për komentet dhe sygjerimet tuaja, të kontaktoni Departamentin e Statistikave Sociale, përkatësisht Sektorin e Standardit Jetësorë përmes telefonit: 038/235 148, 038 235 136 ose përmes adresës: social@ks-gov.net dhe vizitoni vebfaqen tonë: www.ks-gov.net/esk